

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos poszt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 287.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-

Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FOSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 6

Varsó és Iwangorod elesett.

(Német csapatok harcolva vonultak be a lengyel fővárosba. — Tegnap foglaltuk el Iwangorodot.)

Budapest, augusztus 5. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Azoknak a sikereknek hosszú sorát, amelyeket a szövetségesek a Dunajec melletti májusi csata óta Galiciában, Dél- és Északlengyelországban és a Keleti tengeri tartományokban kivívtak, Iwangorod és Varsó elfoglalása koronázta meg.

Tegnap a mi csapataink megszállták Iwangorodot, ma pedig Lipót bajor herceg hadseregének német csapatai bevonultak Orosz-Lengyelország fővárosába.

A Visztula és a Bug között a szövetségesek üldözési harcok közben észak felé nyomulnak előre. Az osztrák-magyar lovasság elérte Ustilugot, a német lovasság Vladimir-Wolynskij. Egyébként helyzet változatlan maradt. Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Berlin, augusztus 5. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Lipót bajor herceg hadserege tegnap és ma éjjel áttörte és elfoglalta Varsó külső és belső erőd-vonalat, ahol az orosz utóvédek még szívós ellenállást fejtettek ki.

A várost ma délelőtt csapataink megszállták. Legfőbb hadvezetőség.

Egyszerre két vára bukott el Oroszországnak: Varsó, a lengyel főkoronázásának tizenhat erődvel védett, sok milliárd költséggel és két évtized munkájával megcölöpözött fővárosa és Iwangorod. Varsóba Lipót bajor herceg serege, Iwangorod utáira pedig az osztrák-magyar csapatok vonultak be a diadal lobogóival. Két vár, az orosz birodalom két nagyfontosságú stratégiai pontja vesztett el. Az a gyorsaság, amelylyel a sorsuk eldőlt, a földrengés által sújtott városokra emlékeztet, amikor az egyik épület beomló falai ledöntik a másikat, a harmadikat, egész a teljes katasztrófaig.

Az oroszok el voltak ugyan készülvén Varsó elesetere, de azért a mennyire egy ereje-vesztett, önbizalmától megfosztott seregtől telt, védeni próbálták a várat. A bajor seregeknek a külső és belső erődök meghódításával kemény ellentállást kellett letörniök, amíg a városba bevonulhattak. Ez a tusa kétségtelenül a menekülést is fedezte, de egyúttal a biztos katasztrófát igyekezett főtartóztatni, amíg lehetett. Valószínű, hogy hosszabb ellentállásra számítottak. Az orosz lapjelentések, amelyek a népet hozzá igyekeztek edzeni Varsó elvesztésének gondolatához, alig egy hete szólaltak meg, s tegnap is még arról beszéltek, hogy „Varsónak sorsa nyolc nap alatt eldőlt”. A németek kardja gyorsabban járt. Varsó, amelyet nyolcvannégy éve hódított meg utóljára a szabadságukért harora kelet

lengyelektől a óár számára Paskievics-Erivanzkij herceg, most már nem az oroszok birtoka.

Sem az oroszok kétségbeesését, sem a győzők büszke örömét nem csökkentti az a jelszó, a melyet a legyőzöttek világgá dobtak. Hogy az oroszok, a visszavonulásnak mesterei ugyanazt teszik, amit 1812-ben; hogy a mint Napoleont, most a németeket maguk után csalják a sivárrá pörkölt orosz területek belsejébe, s ott fognak vele végezni. Bizhatik-e valaki, Oroszország, vagy szövetségeseinek legeggyűbb alattvalója is, olyan taktika sikerében, a melyet előre kürtölnek? Hiszen ha nem Hindenburg és vele együtt nem a hadvezetés legkiválóbb mesterei állának a német hadsereg élén, hanem csupa közepeszerű tábornok: hihető-e, hogy behorogjanak egy csapdába, a melyre maga az ellenség, ordítva figyelmezteti őket?

A győzők már nem útik ennyire dombra terveiket, amelyekkel eddig mindig célt értek. Nem mondják meg előre, hogy Varsónál megállanak-e, vagy ha nem, meddig folytatják az üldözést. De az bizonyos, hogy az a lángész és az az erő, amely megszerzte és megnyitotta Oroszország belsejének kapuját: a varsó-iwangorodi várnegyszöveget, — az tudni fogja, hogy hol, mikor és milyen módon végezze be hatalmas feladatát az orosz hadsereg teljes megsemmisítése által. Ez, ha nagyrésztben sikerült is,

még nincs befejezve. Az orosz sereg ez elől menekült, amikor kénytelen volt Varsót fölládozni, tudatában annak, hogy ezzel mily pánikot idéz elő saját földjén és szövetségesei között. A menekülés, amely alatt legbüszkébb stratégiai pontjait, legdrágább erőit fölládozza, hasonlít annak a katonának meneküléséhez, aki eldobja egész szerelvényét, utóbb a fegyverét is, csak hogy gyorsabban futhasson. Aki így menekül, azt talán az üldöző kényszeríteni fogja, hogy végső kétségbeesésében még egy darabig harcoljon, de az már a győzelem reményét szintén elhagyta utközben.

Nem félünk a cseltől és nem tartunk a meglepetésektől. Azt a sereget, amely ma Varsót és Iwangorodot elfoglalta, nem a világhódításnak telhetetlen vágya, elvakult hiúsága vezeti, mint az oroszok mai szövetségeseinek száz esztendő előtti bálványát: hanem az a szilárd akarat, hogy ellenségeink letörésével a magunk jövőjét, létét biztosítsuk. Annak a sötétlelkű szövetségnek, amely Németország nagyszerű fejlődését nem tudta tovább nézni, amely Ausztria-Magyarországot kononak nézte, amelyet föl lehet darabolni és éhes szomszédok között fölosztani: az entente-nak egyik, legerősebb oszlopa már roskadozik. A többire kerül most a sor.

Véresen összeomlott olasz támadások.

Budapest. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Olasz hadszíntér:

Tiroli arconalon csak Kreuzberg-nyereg vidékén került nagyobb harcokra a sor. A kilenvenkettős számú olasz gyalogezred több zászlóaljának tegnap reggel a Nemes-Alpes ellen (Kreuzberg nyeregtől északkeletre) megkezdett támadása véresen összeomlott. Ellenség délután részben futva a határpataktól délre fekvő erdőkbe vonult vissza. Ezeknek helyzetén egy ellenséges zászlóalj délután azzal akart könnyíteni, hogy meglepetésszerű előretörést kísérelt meg a Seikofel állás (közvetlenül a nyeregtől északra) ellen. Rövid harc után ezt is visszavertük, halottakban körülbelül száz embert veszítettek. A zászlóaljparancsnok és a zászlóalj több tisztje elesett. Veszteségeink ezen ütközetekben csekélyek voltak.

Görzi grófságban, az olaszok tegnap dél óta ismét hevesen tüzeltek a doberdói fensíkon levő állásunk ellen. Ellenséges gyalogságot, mikor Sagradoból és a Sdrauzsinától délre fekvő területről támadólag akart előretörni, tüzéségünk összelötte. Többi arconalon nem történt lényeges esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Németek előnyomulása Kurlandban.

Berlin, augusztus 5. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Vogézekben Lingekopfon és attól délre a harc újra kitört. Egyébként jelentős nem történt.

Keleti hadszíntér:

Kurlandban, Samogitiában lovasságunk Genaize, továbbá Irshi és Onikechty helységeknél az orosz lovasságot elűzte. Ez alkalommal és a Poniewiectől keletre vívott harcokban, tegnap és tegnapelőtt kétezerköttszáz huszonöt oroszot, köztük két tisztet elfogtunk.

Scholtz és Gallwitz tábornokok hadseregei heves harcok között további előnyomulóba vannak a Lomza-Osztrow-Wiskowi műút felé. Az oroszoknak Osztrow-Rozani műút mindkét oldalán intézett vitéz és kétségbeesett ellentámadásai hatástalanok voltak. Huszonkét tisztet négyezernyolcszáznegyven embert elfogtunk és tizenhét gépfegyvert zsákmányoltunk.

Lipót bajor herceg hadserege tegnap és ma éjjel áttörte és elfoglalta Varsó külső és belső erődvonalát, ahol orosz utóvédek még szívós ellenállást fejtettek ki. Varsócsapataink ma délelőtt megszállották.

Délkeleti hadszíntér:

Iwangorodnál és ettől északra helyzet változatlan. Felső Visztula és Bug között üldözést folytatjuk. Bugtól keletre német lovasság bevonult Vladimir-Wolynskybe (Jegyzet: Genaize és Irshi mintegy hatvan kilométernyire északkeletre, Onikechty pedig ötven kilométernyire délkeletre fekszik Poniewiectől. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ezernégyszáz ágyu védte Varsót.

(A lengyel főváros erődjei. — Elesett a varsó-iwangorodi kettős hídfő.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, augusztus 5.

A háború kitörésével nyomban jelentőssé vált Varsó vára. A ma elfoglalt Varsó fővárosa Orosz-Lengyelországnak, 900,000 a lakosa. Nagyságánál, életerejénél, politikai és ipari központságánál fogva Nyugat-Oroszország legjelentősebb városa. A belője és rajta keresztül vezető országutakon kívül oda tartozik a Visztula keleti partjának három vasúti vonala is: a Pétervárról Wilnán át, a Polozkától Wolkowysken és Siedlezen át, meg a Moszkvától Smolensken és Brest-Litovszkon át vezetők; a Visztula nyugati partján pedig a következő vasúti csomópontok vannak: a Kalistól Lodzig, meg a Bendzintől Censztochováig vezetők.

Varsó ilyenformán igen fontos közlekedési csomópont és hadviselés szempontjából nagyjértékű hely. Azonfelül Nyugat-Oroszország legnagyobb katonai rakodóhelye, amely hosszabb időn át képes egy kelet felé operáló hadsereget az anyaterületől (Hinterland) függetleníteni. Iwangoroddal együtt kettős hídfőt is képez, amellyel az orosz hadsereg nagy mozgási szabadságot is biztosít a Visztula kellő kihasználása mellett, miként azt a háború második periodusa bizonyítja is.

Varsó vára tehát, mint defenzív támaszpont — megbecsülhetetlen, ameddig ereje bírja és a mai világháborúban akkora a jelentősége, hogy azt lehetett hinni, hogy az oroszok kényszerű szükség nélkül semmi esetre sem fogják kiüríteni. Ezt nem is várták és csak a nagyszertűen operáló szövetséges seregek északon és délen egyaránt veszélyes előretörése miatt kényszerültek a villámgyorsan lecsapó Lipót bajor herceg seregének átengedni a várost.

Orosz meghatározás szerint: Varsó — elsőrendű vár. A város megerősítését 1832-ben kezdték. Az 1830-iki lengyel fölkelés elnyomása után a város fölötti uralom biztosítására a Visztula balpartján az Alexander-citadella bástyázott körvonalait építették meg és azokat elővédművekkel erősítették. Ennek az erődítménynek az értéke manap csak kaszánya, vagy raktárszámba jöhet.

A városnak kettős hídfővé való kiépítése csak a nyolcvanas évek során történt. Mint minden modern várnak, ezek a részei: a) a vár magva (noyau); b) az erődítmések öve.

A mag-nak (noyau) öt erődítméve van, a miket a közlekedési-árkok kötnék össze és a városnak a Visztula balpartján eső részén fekszenek. Ezeknek és a vár-mag-nak az volna a céljuk és rendeltetésük, hogy az ellenségnek a

külső vár-övevel netán sikerült áttörése esetén: a városba hatolását akadályozza meg és lehetővé tegyen egy, második hadállásba való védekezést.

Az öv-nak tíz főműve és egy közbenes műve van a Visztula balpartján és pedig: I. Bielang, II. Wawrzyszew, II-a. Parysow, III. Gorca, IV. Jelenki, V. Skorosze, VI. Rakow, VII. Sluzewice, VIII. Sluzew, IX. Porosinek, X. Augusztowka. — A Visztula jobbpartján a következők fekszenek: XI. Grochow, XI-a. Kamionek, XII. Zabki, XII-a. Pargowek, XIII. Lewicpol, XIV. Alexandrov és XIV-a. Zeran.

A vár-öve művei 2-4 kilométer távolságra fekszenek egymástól. A várostól való távolságuk mintegy 5-6 kilométer, a Visztula hídjaitól pedig 5-9 kilométer. Ilyenformán a mai nehéz ágyuk bombázása elől semmiképen sem védi a vár-öve a várost.

A vár-öve műveit az 1888-tól 1888-ig terjedő évek során, az akkoriban Ausztriában és Magyarországon is szokásos erődítési-kézség mintájára — kettős-árkoltáru erődökké építették ki. A felső emelet a nehéz tüzéség számára való volt, az alsó — a gyalogság meg a könnyű tüzéség számára. A nyolcvanas évek utoljában aztán néhai Welitsko ezredes ötletei alapján át kezdték építeni ezeket a varsói főrokat.

Ennek az átalakításnak a során az erődöket egy mellvéd alkalmazásával — két század gyalogság és 4-8 könnyű ágyu közreműködésére — közel-harcok támaszkodó pontjainál formálták ki, míg a nehéz ágyukat az erődítmések között levő hézagokban állították föl.

A vidék fekvéséhez képest aztán száraz, vagy nedves akadályok is övezik az egyes erődöket. Az ágyuk tüztere alól netán szabadon maradó hézagoknak oldalról való szórására gyorstüzelő ágyukat építettek be, bombákkal szemben is biztos kazamatákba.

A Visztula jobb partján az átépítési időszak alatt két erődítményt előre is toltak: a Wawrt és a Kaw acynt — mintegy négy kilométerrel. Ezzel a régi záróvet meg erődítméssé csinálták át. Zegrze apró kis vára Varsóval, néhány kisebb erőddel és Wawer meg Kawencyn erősségeinek fölépültével — közvetlen összeköttetésbe juthatott a „mag”-gal. Ezzel aztán meddő csatatér maradt volna számunkra a Visztula-Narev sikkja, jobbpartján a Visztulának. Mert a jobbparti műveket — övalakban is, meg sugáralakban is jó utak kötik össze a várossal.

A vár fegyverzete — tudomás szerinti — 1400 ágyu. Valószínű azonban, hogy ezeknek a többségét még az ostrom közeledte előtt a délibb harcokhoz szállították, a többit pedig idejekorán elvitték az oroszok. Ennek az évszázadnak az elején Oroszország is a páncélerődítés elfogadására szánta magát. E mellett első sorban is a megfigyelők és a lövegek védelméről történt gondoskodás, rohamok elhárítása esetén. Emméltogva előrelátható és szinte bizonyos, hogy a Varsót övező műveket első sorban is páncélos megfigyelőhelyekkel látták el és az eddig fedetlenül, a mellvédeken álló könnyű ágyukat is páncél-fedezék alá helyezték.

A Visztula nyugati partján fekvő legkülső erődítmések mintegy 40 méterrel terülnek a folyam színe fölött és így meglehetősen uralkodnak az előtérben. A vár-öve ott számunkra eléggé kedvező hadállást nyújt. Kevésbé kedvező a helyzet számunkra északkelet felől és a Visztula jobbpartján. Viszont azonban nehezebb innen a műveket megközelíteni.

Lipót bajor herceg a varsói győző.

(Nem állapodnak meg a németek Varsónál. — Breszt-Litowszket minden erejükkel védik az oroszok. — Csernovic bombázása a levegőből.)

Távírási tudósítás.

München—Kopenhága—Rotterdam, aug. 5.

Jelentés a bajor királynak Varsó bevételéről.

München. Lipót bajor herceg táviratilag jelentette be a bajor királynak Varsó bevételét, aki őt a Miksa József rend nagykeresztjével tüntette ki.

Tovább nyomulnak a németek Varsótól keletre.

Kopenhága. A Politiken-nek táviratozzák Londonból: A mai lapok hosszú táviratokat közölnek varsói levelezőiktől, amelyek Varsó helyzetét már teljesen reménytelennek tüntetik fel. Varsó képe a legnagyobb zűrzavart mutatja. A lakosság közül naponta ezren és ezren hagyják el a várost. Nemcsak éjjel, hanem egész nap hallható a Narev trontjának a városhoz legközelebb fekvő részéből a német nehéz ágyuk bömbölése. Északnyugat felől az égbolt éjjelente lángtengerbe borult az oroszok által felgyújtott falvak tüzeitől.

Orosz katonai körökben az az általános vélemény, hogy Varsó közelében csatára egyáltalában nem került a sor. E körökben számítanak arra is, hogy a németek szükségtelenül egy percig sem tognak megállapodni Varsónál, hanem azonnal tovább nyomulnak előre keleti irányban. Döntő ütközetbe Közép-Lengyelországban ez idő szerint egyáltalában nem bocsátkoznak az oroszok, mert erre elkészülve most nincsenek és mert egy ilyen ütközet elfogadása az orosz hadsereg részére katasztrófális eredménnyel járna.

Falkenhayn tábornoknak északi irányban történt előnyomulása az orosz katonai köröket nagyon aggasztja, mert a főhadvezetés ezekről a részokről nagy orosz erőket vont el az utóbbi időben. Igen könnyen lehetséges tehát, hogy Falkenhayn hadserege gyorsabban, mint bárki is vélne, elérje Vilmát s eivágja az oroszok visszavonulási vonalát. A helyzet, amely ez esetben előáll, rendkívül kritikus az orosz seregére.

Most már Nowogeorgiowsk.

Rotterdam. A londoni Nation írja: Nowogeorgiowsk eleste súlyosabb mérlegelés alá eső veszteség lenne, mint Varsóé. Az oroszok feladata, hogy Breszt-Litowszket hármily áldozattal is tartsák. Ezen a vonalon az oroszok minden erejüket szembe vetették a szövetségeseikkel.

Vilmos császár a német honvédekről.

Köln. Vilmos császár július huszonharmadikán megjelent Woyrsch vezérezredes honvédhadtestjénél s a szemle után kijelentette a legénységnek:

— Régóta tudom, hogy rátok bízhatom magam, de most úgy látom, hogy sorkatonaságomat is túl akarjátok szárnyalni.

Hindenburg Németország megvédéséről.

Dansig. A város Hindenburghoz legutóbbi győzelme alkalmával üdvözlő táviratot intézett. Az üdvözlőre a tábornagy a következőket válaszolta:

— Isten segítségével és kitűnő csapataink Németország keleti határait mindig meg fogják védeni.

Francia ágyuk az oroszoknak.

Hága. Az oroszok sürgetésére az entente a Creusot-gyárból Archangelokba nagy szállítóhajókon fegyvereket és municiót küldött.

Orosz zsidók elűzése az orosz hadszíntérről.

Hága. Az orosz hatóságok a hadszíntérről a zsidókat az ország belsejébe űzték. A családok százszázai tengődnek rettenetes kivertésben.

Az orosz nép mit sem tud a háborúról.

Pétervár. (Kopenhágán át.) A Rjecs és más liberális lapok szólnak Menesikoff cikkéről, a ki a Novoje Wremjában megkísérelte az eseményekért a felelősséget a dumára hárítani és ily módon a képviselőket megfélemlíteni. A Rjecs kifejti, hogy a дума nyíltan nem mondhatja el ugyan véleményét és érzi a birodalmi tanács bántó hatását is, titkos ülésekben mégis megtette kötelességét. Kritikát gyakorolt és irányvonalakat jelölt meg. A дума ellenőrzési jogát továbbá katonai dolgokban mindig tagadták és épen Menesikoff volt az, a ki a dumát a legszivesebben elnémitotta volna. Talán a jövőben Menesikoff meglepő elvei a дума ellenőrzési jogairól megvalósíthatók lesznek. A liberális pétervári „Kurrier” szerint egyes szimptomák a kormánypolitika irányának változására mutatnak rá ugyan, de csak a fővárost illetőleg, míg a vidéken minden a régiben maradt. Így a rendőrség megakadályozott egy dumaképviselőt abban, hogy aratási munkákat végző diákokat gyűlésre összehívasson. Ezenkívül a rendőrség megtiltotta, hogy a parasztok összejöjjenek és cenzurázott újságból tájékozódjanak a hadi helyzetről. Ily körülmények között nem csoda, hogy a nép mit sem tud a háborúról.

A Times legújabb orosz száma.

Berlin. Schiemann Tivadar tanár A világ-háború legutolsó szakasza címen könyvet írt, amelyben érdekes leleplezéssel szolgál a világszerte ismert Times-ról. Ismeretes, hogy a lap évenként orosz számot szokott kiadni és Schiemann könyvéből most megtudjuk, hogy az orosz kormány ezért évi 400.000 fonttal szubvencionálta a Times-t. Most jelent meg a Times idei orosz száma, amelyről azonban meglátszik, hogy az orosz kincstár pénzeszékián olyan lyukak támadtak, amelyen már előbb elfolyt az arany és így a Times-nek vajmi kevés maradt. Ezáltal a Times nem is hizeleg annyira Oroszországnak, mint más években. Valamennyi cikkében hangoztatja, hogy Oroszországnak az angol barátságát az az kell honorálni, hogy az angol kereskedelmi érdekeket nagyobb mértékben támogatja. A Times orosz száma A bankok és a konzuli

szolgálat című cikkében arról ír, hogy az oroszországi német bankfiókokat a jövőben ki kell cserélni angol bankfiókokkal. Egy másik cikk hangoztatja, hogy az orosz-angol kereskedelmi szerződés már eddig is a legtöbb kedvezmény alapján állott ugyan, Oroszországnak a jövőben le kell szállítani az angol ipari cikkekre kivett bevétel vámot. A Rusz-kija Vjedomoszi a Times-nek erről a cikkéről azt jegyzi meg, hogy még korai az angolok követelése és hogy titokban is maradhatott volna, mert ugyan milyen követelésekkel áll majd elő Olaszország és Franciaország?

Orvosok visszatérése Galiciába.

Bécs. A keletgaliciai orvoskamara felszólítja a Kelet-Galicziából elutazott orvosokat, hogy tekintettel az egyes helyeken fellépett járványokra, térjenek vissza állomáshelyeikre.

Bombavetés Csernovicra.

Csernovic. Hosszabb idő elmúltával a múlt hó végén Csernovic felett egy orosz repülőgép jelent meg és két bombát dobott le, amelyek közül egyik egy szabad térségen esett le, a másik pedig egy házat gyújtott fel. A tüzet csakhamar eloltották s nagyobb kár nem esett.

Diplomáciai akták a zombori diákok perében.

(A szegedi tótárgyalás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Szeged, augusztus 5.

Kedden véget értek a tanukihallgatások a szegedi törvényszéken a felségárulással vádolt zombori tanár és diákjai ügyében. Ma a tárgyalás kezdetén felolvasták a Vöröskönyvből azokat a diplomáciai aktákat, amelyek összefüggésben vannak az ügyvel. Ezek fölvilágosítást adnak a rigómezői politikai ünépélyről, amelyen a vádlottak résztvettek és a Narodna Obrana-ról, amellyel a vád szerint a vádlottak összeköttetést tartottak fenn.

Mintán megállapította a kir. törvényszék, hogy a vádlottak közül kettő, Sztaity és Jakoblyevics büntetett előéletűek, Harsányi Elemér kir. ügyész a védőbeszéd elmondásához fogott.

Az ügyész a fősúlyt arra helyezte, hogy a tanuk mind tagadták a rendőrség és a vizsgálóbíró előtt felvett vallomásaikat tartalmazó hivatalos okirat igazságát, sőt még az ő általuk írott önképzőkori jegyzőkönyv hitelességét is. A különböző helyeken fölvetett, egymásnak ellent nem mondó, aprólékos körülményeket megemlítő iratok tagadása kétségtelenül bebizonyítja, hogy összekötő kapocs áll fenn valamennyi vádlott között.

Sztaity egyénisége igen alkalmas arra, hogy a fiatal diákok, akik külön-külön igazat vallottak, tanárak közelében újra tagadjanak s újra szövetségbe álljanak össze. Sztaity mindig vezére volt a diákoknak könnyen hevülő lelkiületével. Őt kérték fel a szerbiai utra, hogy vezesse őket. A szerbiai uton Sztaity úgy akart megjelenni, mint egy magyarországi csoport vezére. Vezére is volt a diákoknak. Mire használta fel a vezérségét? Belgrádban első dolga volt a Narodna Obrana-t fölkeresni. Szerbiai utjukat az Obrana titkára, Vasaity Milán írta elő. Sztaity obrenováci beszéde nem más, mint a Narodna Obrana céljainak ismertetése, csak a címe nem az.

Krispin József meghalt.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 5.

A világháború idegrázó eseményei között is megilletődéssel fogadja minden aradi zene-értő az örökifjú Krispin Papának elhunytát. A művészképű, kedves öreg ur pár nappal ezelőtt töltötte be 81. évét, miután évtizedeken keresztül vezető szerepet játszott Arad zenei életében. Egyike volt a régi Arad ama közismert személyiségeinek, kikből sajnos ma már alig élnek egy páran. Zenész kartársai közül is ma már csak a vele teljesen egykorú Robitzek Samu és idősb Budits Máttyás élnek.

A perjámosi néptanítónak tizenharmadik fiaként világra jött Krispin József a mostanában városítás alatt álló 82 éves régi zenedének első tanítványai közé tartozott. A zenede akkor internátussal volt egybekötve, melyben leginkább a délvidék sváb gyermekeit képeztették ki szüleik hat évi poenale-kikötés ellenében.

1848-ban a zenede bezárásakor Krispin már kiképzett fuvaros volt, úgy, hogy 1850-ben, mikor a zenedét újra megnyitották, Krispint előbb kíséret, 3 évvel később rendes tanárnak szerződtette Daurer igazgató. E mellett a színházi zenekarnak is tagja volt s nem fogadva el egy bécsi színház zenekarának meghívását, hol bátyja ismert nevű hegedűsként működött, itt maradt Aradon s zeneműkereskedést, majd zongora üzletet nyitva, minden zenei mozgalomban részt vett. Ő volt az itteni zenei életben „az élesztő”, mint mondani szokták. Néhány évig a 70-es években zeneigazgatója volt az Institorisz—Harkányi—Pályi konzorcium vezetése alatt álló színháznak. 1882-ben zongorarakatúrát nagy hangversenyteremmel bővítette ki, melyben minden vasárnap hivatásos zenészek és műkedvelők közreműködésével ingyenes matiné rendezett. Egyáltalában évtizedeken át ő volt a lelke minden koncertrendezésnek. Amennyire értett ahhoz, hogy a különböző társadalmi állású énekeseket mindkét nemből egy énekkarba összehozza, s amely élénk tevékenységet fejtett ki az első aradi vonózenekar létrehozatalában, olyannyira ügyes „Beschwiehtigungarat” volt a könnyen megharagvó hivatásos és nem hivatásos zenészek közt. Hosszu ideig a legelső művészek koncertjeit is az ő termében rendezték. Emaz agilitásának alapján 1890-ben igazgatója lett a városi zeneiskolának s a mai napig minden fizetés nélkül intézte az intézet-adminisztrációját, melyhez szinte testestül-lelkestül hozzá volt nőve. Legjobban illusztrálta ezt az a körömszakadásig menő harc, melyet Schreyer Harry és hívei ellen folytatott, kik a Schreyer-féle konzervatóriumot a városi zenedével egyesíteni akarták. A fuzió nem is sikerült. S mikor aztán Schreyer távozni kényszerült Aradról, ki volt boldogabb, mint Krispin, hogy a városi zenedét hasonló kalamitásoktól sikerült megóvnia.

Mint ember is egyike volt Krispin József az érdekes typosoknak. Nem volt doloz, amire készen ne állott volna nála egy-egy humoros, ráillő anekdota. Amint hosszú pipával szájában kvaterházva, emlékezetének tárházából a rég mult idők emlékeit előszedte, a fiatalabb generáció csak bámulta a friss épségben megmaradt szellemi energiáját. „Az apámat is a dohány vitte a sirba — szokta mendedgatni — azért halt meg olyan fiatalon, 93 éves korában, én is úgy fogok járni.”

Mikor Kun László szimfonikusával itt volt, a fiatal pesti muzsikusok respektussal

hallgatták szavait. „Mit tudtok ti!” — mondta nekik. — „Ez a fiatal fiátás itt 25 éves. Mi az 25 év! Az nekem tegnap! Az a brácsás azt mondja, hogy ő 50 éves! 50 év, az nekem tegnapelőtt!”

A korára volt nagyon büszke, bár bántotta, hogy látása egyre gyengül. A legutolsó zenedei vizsga után nagyon meghült s érezte, hogy meg fog halni. Belenyugodott a változhatatlanba s ma hajnalban hosszas szenvedés után adta ki lelkét. Temetése szombat délután 5 órakor lesz a Deák Ferenc utcai lakásáról.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Vándorfecskék” operett, bemutató előadás.

* A színház hírei. „A vándorfecskék” operettudonságnak pénteken van a bemutató előadása. A színes, mozgalmas operettnak szép zenéje, mulattató szövege, előre is szép sikert jósolnak az újdonságnak, melyben az egész társulat részt vesz. Különösen kiemeljük a második felvonásban előforduló „Házi próbát”, melyben ének és táneprodukciók vannak és ezek között Benkőné és Várnai „Előkelő Parkett tánca”. A darab főszereplői Sz. Rontai Boriska, Járai Böske, Borosnyák, Gyöző, Barics, Járai S., Kertész, Benkőné, Nagyiván stb. — **Vasárnap előadások.** Most vasárnap tartja a társulat az idei nyári idényben az utolsó délutáni előadást, ez alkalommal 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal színre kerül a „Tisza virág” nagy operett, este 8 órakor rendes helyárrakkal a „Vándorfecskék” nagy operettnak lesz a harmadik előadása.

* A legújabb harctéri hetiszemle az Apollóban. Akár az újságok legfrissebb háborus híreit, oly türelmetlen kíváncsisággal várja a publikum a harctéri mozgóképeket, amelyek élethűen tükrözik vissza a nagy történelmi események epizódjait. Az e heti fölvételeket pénteken mutatja be először az Apolló színház. Az orosz és az olasz harcstereken készültek az új fölvételek. Az olasz harctér eléggé ismeretlen még a publikum előtt s ezért különös érdeklődésre tarthatnak számot a Garda-tó körül készült felvételek. A hitszegő olaszokkal vívott küzdelmünknek érdekes epizódjai ezek a képek, amely közvetlenül a front mögött készültek a hadvezetőség engedelmével. Az északi harctér fölvételei közül kiemelkedik az a mozgókép, amely az oroszok által folgyújtott lemergi vasuti pályaudvart mutatja be. A lemergi harcokban rendkívül sok esett a lemergi pályaudvarról, amellyel millió érték veszett el s most szemtől-szembe láthatjuk az orosz barbárizmus bizonyítékát.

* Mirza királynő. (Romantikus történelmi dráma az Urániában.) A középkori királyi udvarok regéinek legszebbike képezi a színház mai slágorét. Egy királynő, kinek egy nagy ország minden gondja nehezedik vállára és aki mindamellett ép oly szerelmes tud lenni, mint egy kis varróleány, a történet főhőse, Mirza királynő. Itjan, szépségének teljében került a trónra, nem lehet esodálni tehát, hogy a kormányzás gondjai között is megszólalt szíve. Egy ifjú gárdistába szeretett bele és a holdfényes estéken, a hatalmas évszázados fák alatt a királyi parkban ép olyan szerelmesen olvadt egybe szeretett lovagjával, mintha nem is lett volna élet és halál ura az országban. Egy királynő szerelme azonban nem létezhet ármánykodás nélkül, a királyságra vágyó miniszter rájött a szerelmes esték titkára, észrevette, hogy helyét más töltötte be. — **Egy rozzervista álma, szenzációs sláger, legközelebb az Urániában.**

Névjegyen eirendelt lezárás.

(A szigorú parancsnok és a furtangos baka.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad augusztus 5.

Az egyik aradi katonai parancsnokság vezetőjével — akit kemény és szigorú katonának ismernek — a napokban érdekes kis eset történt meg. A kis történetben a parancsnok, a tiszt szolgája és egy ismeretlen, de furtangos baka szerepel.

A parancsnok megszokott kávéházának ablakánál ült s az ablak előtt egy baka jókedvűen ingerkedett egyik ismerőssel egészen megfélekedve arról, hogy feliebbvalójának tisztelegjen. A katonatiszt egy ideig nézte a legény rendetlenkedéseit, mellyel valóságos akadályozta a járó-kelők utjukban, aztán magához szólította a katonát.

— Tudsz-e németül? — kérdezte a katonát, aki feszesen állt a magasrangú tiszt előtt.

— Nix dajes! — volt a rövid válasz. A katonatiszt erre névjegyet vett elő, melyre németül ráírta: „Ezt a katonát rendetlenkedésért két napra zárák be.” A névjegyet azzal adta át a legénynek, hogy vigye el századparancsnokának. A katona tisztelgett és elment.

Alig tett azonban pár lépést, találkozott egy bajtársával, aki szolgája annak a tisztnek, akitől az imént a névjegyet átvette.

— Hát te hol jársz — szól rá szigorúan. A gazdád mindenütt keres, elkart küldeni a századparancsnok urhoz ezzel a kártyával. Nesze vidd el neki — s ezzel átadta a katonatiszt névjegyet.

A tisztiszolga sietett a parancsot teljesíteni. A századost éppen irodájában találta. Atadta a névjegyet és tovább akart menni. A kapitány azonban rászólt. Hol! meg vala elintézni valónk is volna. Itt maradsz két napra — mondotta a katonatiszt és felolvasta a megszeppent bakának a levél tartalmát.

— Rendetlenkedtél te bitang és ki tudja, miket csináltál. Az urad parancsára két napra lezáratlak.

A katona ámulva hallgatta a századosi ötlet-hatolt, látszólag rajta, hogy még mindig nem tudta miről van szó, mentegőszólt, hebegett és megakarta értetni, hogy abszolute nem érti a dolgot. De erre sem volt sok ideje, mert a következő percben már hangzott a kommandó és a napos elkísérte az egyesbe.

Ezalatt viszont a parancsnok bosszankodva várta szolgáját. Este lett, reggel, majd ismét délután és a tisztiszolgáért a gazdája már tüvé tette a város, de a privátdinert nem találta. Az irodájában megparancsolta, hogy szolgálati jegy menjen a tisztiszolga századjához és jelentse be a fiu eltűnését, ahol aztán majd megindul a nyomozás.

Még abban az órában megérkezett a válasz.

— A tisztiszolga a parancsnok ur parancsára le van csukva.

— Az én parancsomra? — kiáltott fel nagy haraggal a tiszt, itt szép dolog történhetett. Azonnal maga elé oitáltatta a századparancsnokot, aki történelmi hűséggel referált és felmutatta a parancsnok névjegyet, amelyen az kénytelen volt saját írását megismerni.

Őt perc múlva előtte állott a kiszabadult privátdinert is, aki most életre-haláira keresi a furtangos bakát, aki helyett két napot ült a kemény priesosen.

Románia Elasz-Lotharingiája — Besszarábia.

(Stirbay herceg válasza Clemenceaunak. — Román agráriusok és tőkésék a központi hatalmak mellett. — Utját állják a szláv áradatnak.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 5.

Románia bevonul Besszarábiába.

Bukarest A „Dimineata“-nak jelentik Jassyból:

Carp Pétert, aki visszaférőben volt Tibanestiből, a bukaresti állomáson megkérdezték, hogy mi a véleménye a helyzetről:

— Az én véleményem az, — felelte Carp — hogy augusztusban vagy szeptemberben bemegyünk Besszarábiába.

Román katonai szakiró a román vezérkar feladatáról.

Bukarest. Carp Péter lapjának, a „Moldova“-nak katonai szakirója „A hadsereg vezérkara“ címmel hosszabb cikket írt. Az érdekes cikket az alábbiakban ismertetjük:

„A román vezérkar kisebbsége az utóbbi tíz hónap lefolyása alatt nagy hibát követett el és az országnak nagy bajt okozott. A marnoi csata és a szeptemberi galíciai harcok után azt gondolta ugyanis, hogy a hármasszövetség, különösen pedig az oroszok lesznek a győztesek. Ezt a véleményét közölte a közönséggel és ezen elhibázott meggyőződés alapján az országot tíz hónapon keresztül izgatottságban tartotta. A katonai kisebbség meggyőződése összevágott néhány politikussal. Megjegyzendő, hogy a katonáknak bárki ellen is harcoljanak, vérüket kell ontaniuk, hogy győzzenek; míg a politikusok csakis ügyes vadászai az előnyöknek és a nyilvános megbecsülésnek.“

A katonai szakiró ezután ismerteti egy modern hadsereg szervezetét, majd pedig így folytatja:

„A győzelem sem a tényleges állományoktól, sem pedig a kommandótól, hanem a fölfegyverkezéstől függ.“

A galíciai orosz front áttörése a német fölfegyverkezés gazdagsága és a hármasszövetség fölfegyverkezésének szegénysége mellett tanuskozik. A francia és az angol sajtó izgatott lett, a politikusok és a miniszterek szintúgy. Humbert francia szenátor a „Le Journal“ című lapban két hónap óta több mint husz cikket írt, hogy a világot felvilágosítsa a győzelem titkáról, ami a fölfegyverkezésben, az ágyukban és a nuncióban áll.

Romániában azt követelik a politikusok, akik a nyilvánvaló tényekkel szemben könnyű szóval diktálnak, hogy eselszövéseket kövessenek el, amelyek nekik hasznosak ugyan, de az országnak nem.

A vezérkar számításának másnak kell lennie. A legfiatalabb tisztnek is két dolgot kell tudnia tényleg: 1. Több évtized óta a világ összes államai előtt a német hadsereg áll mintául. Az oroszok győzelme tehát nehezen volt feltételezhető; és mindnyájan meg értjük, hogy Románia sorsa csakis a keleti fronton való győzelemtől függ. 2. Fél-század óta Németország az egész világnak az arzonája. Mi románok 30 év óta a hadianyagot csakis a német államokból ezerezzük be, amelyekkel 970 kilométeres fronton vagyunk szomszédok. Ha mi harcban állunk Németországgal, akkor az általunk felhasznált hadianyag többsé nem pótolható. Ezek a tények, amelyeket mindenki tud.

A román vezérkar hivatásos kötelességének teljesítésével csakis a győzelmet akarhatja. Ezért vagyunk mi abban a véleményben, hogy a vezérkar kisebbsége, amely fontolóra tette a politikai érdekeket és megfélekedett a katonai érdekekről, egy nagy hivatásos hibát követett el.“

Defenziva a besszarábiai határon?

Bukarest. Az „Universul“ tudósítója jelenti Herculáról:

Az oroszok táborában ismét mozgás észlelhető, mivel az este Lipcaniból jelentékeny számú gyalogságot kaptak megerősítésül. Mindazáltal ez ideig a csendet csakis az osztrák-magyar tüzérség demonstrációja szakította félbe.

Biztos forrásból értesülök arról — írja a tudósító — hogy az osztrák-magyar és német csapatok addig nem nyomulnak előre Besszarábia felé, amíg az Ivangorod-vasúti vonalat el nem foglalták a szövetséges hatalmak csapatai. Addig Bukovina belsejében maradnak defenzívában, védelmi vonalként felhasználva a Pruthot.

Tudvalevő dolog — írja a tudósító — hogy az osztrák-magyar csapatok áthatolva a Dnyeszteren, visszafoglalták Zalesciki várost és Hotinon keresztül bevonultak Besszarábiába, mindazonáltal a már indokolt oknál fogva itt is defenzívában állnak.

Jelenleg csend uralkodik. Ma estefelé egy német repülőgép felszállást eszközölt Besszarábiai terület fölött, ahol az orosz tüzérség gyenge tüzeléssel fogadta. A repülőgép egynegyed órai repülés után sértetlenül visszaért.

Félhivatalos jelentés a román katonai behívások céljáról.

Bukarest. Az őszi katonai behívások céljára vonatkozólag a ma megjelent román lapok a következő félhivatalos jelentést közlik:

„A publikált katonai behívásoknak kizárólag az a céljuk, hogy előkészítsék mindazon különböző évfolyamok szabadságoltak és a tartalékba tartozó tisztek katonai kiképzését, akik ebben az évben kiképző gyakorlatuknak nem tettek eleget.“

Románia vezető körei a központi hatalmak mellett.

Bukarest. A legutóbbi napokban ismét említésre méltó változás ment át Románia közvéleménye, amely most azt kívánja, hogy hagyjanak fel a semlegességnek ezzel a módjával, amelynek őle félreérthetetlenül a központi hatalmak ellen irányult. Hangok hallatszanak azok ellen a felpénzelt nagyhanguek ellen, akik az ország vitális érdekei ellen követnek erőszakot. Három oldalról éri támadás Bratianu tétovázó politikáját, amely az országot alapköveiben rengeti meg.

Első sorban Románia nagy agráriusai a pénzügyminiszterium politikája ellen tiltakoznak, amely a gabonakivitel sokatlan praktikákkal nemcsak akadályozza, hanem tökéletesen lehetlenné akarja tenni. Az új gabonát betakarták. Abból a 250.000 vagonból, amelyet a gazdag 1915. év hozott Romániának, az ország a legjobb esetben is csak 80.000 vag-

A koncentrációknak semmiféle rendkívüli jelentőségük nincsen.

Rendes körülmények között is ezek az őszi koncentrációk, amelyeket a nagy manőver követ, mindig megtörténnek, ami természetesen nagyobb számú tartalékos behívásával jár.

Ebben az évben azonban ezek a koncentrációk, nehogy a mezeti munkától nagyobb erőket elvonassanak, valamint, hogy bizonyos pontokon nagyobb erőket ne összpontosítsanak, három turnusban fognak megtörténni. Az első turnus augusztus 7. és 17., a második augusztus 29. és szeptember 17., a harmadik szeptember 19. és október 8. között hívatik be gyakorlatra. A nunció osztagokhoz és segéd-szolgálatra beosztott legénységet nem hívják be. Az egyes turnusok a 20 napos gyakorlat befejeztével szabadságoltatnak.

Románia magatartása.

Bukarest. Egy nyilvánvalóan illetékes helyről sugalmazott cikkben az Universul kijelenti, hogy különös tekintettel az általános harcéri helyzetre, mindenki előtt világos, hogy Románia, ma jobban mint valaha, a legszigorubb várakozási magatartásra van kényszerítve.

Románia és a Dardanellák.

Bukarest. A Szalonikiben megjelenő L'Opinion a következő bukaresti táviratot közli:

A bukaresti angol követ közölte Bratianu miniszterével, hogy a négyesszövetség államai a Dardanellákra és Konstantinápolyra vonatkozólag már megegyeztek egymással. Ezen megegyezés értelmében a tengerszorosot meg fogják nyitni a világkereskedelem előtt, Konstantinápoly pedig orosz adminisztráció alá kerül.

— Amint értesülök — jelenti a szalonikii újság tudósítója — Románia, amely a nagy kérdésnek ezen elintézési módját nem tartja összeegyeztethetőnek életérdekeivel, Németország javaslatát fogja elfogadni.

Az orosz-román határról.

Bukarest. Az oroszországi román határon lévő helységekből híradásokon hírdették ki, hogy a zsidók belépése Oroszországba, csak az orosz külügyminiszterium által kiállított külön engedéllyel történhetik meg.

gont használhat fel, úgy, hogy 170.000 vagon áll a kivitel rendelkezésére tekintve a régi termés ériási készletétől, amelyet saját kormányuk vámpolitikája miatt eddig nem értékesíthettek. A nagy agráriusok ériási elevátorok és magtárak építését követelik, hogy a termést el lehessen helyezni. Ez azonban harminc millió leibe kerülne a hatalmas összeget azonnal le lehetne írni, mert a provizorikus épületeket a következő évben már nem lehetne használni. Az agráriusok nagy tekintélyénél fogva mozgalmuk nem is maradt hatás nélkül a kormányra. Függetlenül minden pártpolitikától az agráriusok most már nemcsak a szabadkivitel követelik, hanem azt is, hogy Románia foglaljon állást valamelyik fél mellett, mert attól félnek, hogy ha elszalasztják a kedvező alkalmat, pillanatot, két szék közt a pad alá jutnak. Ezt kívánják nemcsak a Moldova földbirtokosai, akik min-

dig a centrális hatalmak mellett voltak, hanem az egész ország földbirtokosai.

A második csoportot a kereskedők, iparosok alkotják, a román kis és nagyvárosok mindazon közgazdasági körei, amelyeknek finánciális alapja az osztrák-magyar és német hitel volt. Ezek szerint a középosztályt pénzügyi bankrott fenyegeti, ha a központi hatalmak cégei megvonják tőlük a hitelt. A magasabb fináncörök azt hangsúlyozzák, hogy Bulgária sokkal okosabban járt el például 1914. évi 500 millió kölcsönt Berlinben biztosította. Szemére vetik a kormánynak, hogy ide-oda hajladozásával eldughatja az ország legfontosabb pénztörzsait, pedig Románia még jobban rá van szorulva a német hiteltre, mint Bulgária. Német tőke volt az, amely Romániát mostani gazdasági magaslátára emelte s német tőkésék azok, akik a román államkölcsonöket kezükben tartják.

A harmadik csoport azoké az országban szétszórt politikuskoké, akiket az orosz-angol aranyözön nem mételtesett meg. Nemcsak a Moldvában vannak ilyenek, ahol a veterán liberális Carp Péter az ő Moldovájában kibontotta a centrális hatalmak melletti feltétlen beavatkozás zászlóját. A „Steagul”, a román konzervatívok Marghiloman színeibe öltözött organuma is más hurokat penget már. Nagy feltűnést keltett az a válassz, amelyet a Steagulban Stirbey herceg, az utolsó oláh fejedelem unokája adott Clemenceau-nak. Clemenceau-nak a Balkán latinjaihoz intézett felhívását erélyesen visszautasítja Stirbey herceg. Clemenceau Románia orientálizmusról beszélt. Erre a következő választ adja Stirbey herceg:

„Már régen ismerjük azt a lenéző hangot, amellyel ti róltunk beszélték. Csak akkor vagyunk és csak addig latin testvérek, ameddig szükségtek van ránk, de keletiek vagyunk azonnal, ha nem a kedvetek szerint járunk el. De nálunk van egy feltogás, amely sokkal eiterjedtebb, semmint gondolatok s ez a feltogás olyan államtérti, akiket nem lehet lebecsülni. Mi ugyan is feladatunkat, mint a Balkánon letelepedett latinokét abban látjuk, hogy utját álljuk a szláv áradatnak, amely Konstantinápoly felé hömpölyög és a Duna partjait fenyegeti. Erre a feladatra gondolt III. Napoleon is. Nem szabad tehát nektek szemrehányást tenni amiatt, hogy latin vérünket a keleti probléma nagyon befolyásolja. A mi feltogásunk szerint nekünk is vissza kell nyernünk Eissas-Lotharingiánkat, amelynek neve: Besszarábia. Nekünk is revansot kell vennünk s ezért — amint be kell ismernem — sokkal természetesebb volna, ha mi a mi saját revansunkért hoznánk áldozatokat s nem a tietekért.”

E három csoport vezető emberei nem hagyják magukat agyonhallgattatni, sem pedig lemenyöröggetni. Ők a román nép legelőkelőbb típusát képviselik, amely ment maradt a négyes-szövetség megvesztegetési kísérleteiről.

„Schermetieff generális átveszi a 6. hadtest parancsnokságát.”

(Aradi távirásztiszt által kihallgatott orosz beszélgetések. — Lovashadosztályal az oroszok nyomában.)

Az Aradi Közlöny tudóstíjótól.

Arad, augusztus 3.

Bakonyi Kálmán Acev. gépészmérnök, a aki egyik lovas táviradosztálynál teljesít szolgálatot az északi harotéren a háboru kezdete óta, érdekes levelet küldött július 31-éről keletve az Aradi Közlöny-nek. Bakonyi mérnök, akinek már több színes harotéri leírását közöltük, most a következőket írja:

— Ma olvastam az „Aradi Közlöny” július 24-iki számában „Telefonon kikémlelt orosz támadás” címmel egy tüztértsz cikkét. Én mint egy az ellenség üldözésére kirendelt lovas hadosztály távirótisztje legutóbb sziatén kerültem abba a helyzetbe, hogy ellenséges beszélgetéseket hallgassak le. Ez szinte hihetetlennek látszik, de mintán az ellenség is, meg mi is lehetőleg kihasználjuk a már meglévő vezetékeket, könnyen kerülhetünk egy drótra és ha az egyik fél elfelejti az ellensége felé eső drótot elválni a beszélgetés lehallgatása könnyen lehetséges. Legutóbbi időben hadosztályunk alarmirozva készen állott. Tudtuk, hogy megint a visszavonuló oroszok üldözése lesz feladatunk. Csakugyan hajnalban ki lett adva a parancs „utána.” Huszársaink óriási erővel rohantak a menekülő ellenség után és munkájuk eredménye a foglyok nagy tömege és sok zsákmányolt gépfegyver volt, különösen az aradi 12-es huszárok — mint elővéd — tettek ki magukért. Én — mint a beteg osztáparancsnokunk helyett a hadosztály telefon összeköttetéseinek szabályzója — az elővéddel együtt vasuti telefon vezetékeket is felhasználunk összeköttetésül és midőn a hadosztály állomását megnyitottuk, legnagyobb meglepetésemre az orosz telefon ismert bugását hallom valami szigoru orosz generális beszélgetése közepette. Odahívtam egy oroszul tudó lengyel gazdatisztet, aki alighogy lefordítja:

— „Schermetieff generális ideiglenesen átveszi a 6. orosz hadtest parancsnokságát.” „A hadtestparancsnokság átköltözik...” — jelentkezik az én másik állomásom. Röviden beleszólok a telefonba a jelentkező zászlós kollégámnak, „további intézkedésig minden beszélgetés tilos,” hogy legyen időm megkeresni, hol vagyunk együtt az orosz vezetékkel, hogy ott a drótot elvágjuk, nehogy ők lehallgathassanak bennünket, de egyuttal ott egy külön állomást létesítve jegyezzük fel beszélgetéseiket. Hamar megtaláltuk az érintkező drótokat a vasuti telefon vezetékén és csakhamar hallgathattuk beszélgetéseiket.

Az egyik orosz távirásznak gyanus lehetett az előző magyar beszélgetés, mert a másik állomásnak oda mondja valaki magyarul „beszélte a vonalon.” Emiatt vita támadt a telegrafisták között végre elintézték, hogy „semmi sem történt.” Mondhatom jól mulattam, mert olyan veszekedéseket és szóváltásokat ritkán lehet telefonon hallani. Sokat beszéltek menáziáról, a germánokról, a huszárokról emellett nagyon fontos adatok jutottak tudomásunkra.

Ugyanis az ellenséges vezeték utász és árkászok vezetéke volt, akik felszerelve a megfelelő robbantó eszközökkel állomásokon sétaszórvva táborostak és teletonon kapták a parancsot, mikor melyik pályaudvart hozzátartozó épületeivel együtt kell rovgóba röptetniök. Így megtudtuk, hogy az ellenség jelenlegi árkaiban is csak utóvédekkel rendelkezik és az éj folyamán tovább egymásik szakasza vonul vissza. Az ellenség által megjelölt adatok alapján biztonsággal vetették magukat huszársaink az oroszok után, akik talán ma sem tudják, hogy miért sikerült nekik azon éjjelen csak hadosztályunkkal szemben nyolcszáz foglyot, tianhét gépfegyvert veszteniök. — Ekkor est el szegény Eszterházy Pál gróf hős huszárfőhadnagy is. Elestének híre méltán töltötte meg könnyel mindnyájunk szemét. Halálával váltotta meg azt a nagy diadalt, amit gyalogosan küzdő huszársai századparancsnokuk halálát megbosszulandó, ellenállhatatlan gigászi erővel 20 kilométerrel vetették vissza az oroszokat, mialatt a lövész árkok teljeen megteltek az oroszok holttesteivel. Lovas hadosztályainkat a napokban nagy kitüntetés is érte, maglátogatott bennünket Károly Ferenc József trónörökös Öfensége, a monarcha legfiatalabb generálisa. Mindenkinek volt egy szívélyes szava és mondhatom mindnyájunkat lebilincsel kedves modorával. A kitüntetésket személyesen tűzte fel a legutóbbi kitüntettek mellére, akiknek valószínűleg ők végéig emlékeztükben marad az a nap. Lovas hadosztályunk a májusban megindult kárpáti offenzíva óta rettenetes munkát végzett. Az ellenség üldözése nagy körülményes igénylő, s hálás feladat az üldözésre. Az ellenséget visszvonulása közben, műnyelven szólva nem szabad lélegzetvételhez engedni, állandóan nyújtalanítani kell és a menekülő csapatokat szétszórni. Uton-utfélen bujtak elő az oroszok az erdőből és adták meg magukat, később már olyan gyakoriak lettek, hogy az erdők szélén megjelenő magukat megadó oroszokért nem is küldöttünk senkit, hanem csak intettük nekik, hogy csatlakozzanak a mögöttünk nagy tömegben masírozó földijeikhez. Már tudják is, hogy minden fegyverért 10 koronát kapnak, azért nem mulasztják el fegyvereiket is magukkal hozni. Láttam Korniloff generálist is a „zemléni” orosz divízió parancsnokát, amint divíziójának teljes megsemmisítése után maga is sebesülten Odrzechovánál egy főhadnagyaak átadja kardját. Résztvettük Przemysl külső erődjeinek ostrománál is. Többször voltak huszársaink lövészárkok gyaloghaorá kényeszerítve. Mintha mindig csak árkokat málnáltak volna egész életükben a vörösördögök, oly tökéletesen építik ki lövészárkaikat. Sokat olvasok a Közlönyben drágaságról, ami éltünk itt, s la Robinson ismeretlen fogabm. Ma reggel 9 órakor már vettem drótonon Lublin elestét, ami azt hiszem — ellentétben az angolok véleményével — az orosz sereg katasztrófáját készíti elő. A 88-asok közül itt van lovasadosztályunk beosztásában Solti János tart. főhadnagy: Barkász Imre és Horváth Sándor tart. hadnagyok, akik vélem együtt szülővárosomnak és az Aradi Közlönynek legszívélyesebb üdvöletüket tolmácsolják.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Adóhivatal és hirdetés osztály	— — — — 151
Nyomda	— — — — 151

Varsó utolsó órái.

(Megváltás a lengyelekre a németek bevonulása. — Pánik rablással és fosztogatással. — Égő falvak Varsó körül.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Engalicsev hereg, varsoi fő-kormányzó, valamint segédje, Lubimov szenátor és Meier tábornok, rendőröknek tegnap elhagyta Varsót. A város kilencszázezer lakosságából háromszázezer menekült. Az államhivatalnokok ugyiszólván mind odébb álltak. Az utóbbi napokban már nagy idegesség mutatkozott. Az utcák tele voltak trénnel és visszavonuló csapatokkal. Az ágyuk döngése már egészen közelről hallatszott.

A Goniec című varsói lengyel lapban néhány nappal ezelőtt a következő felhívás jelent meg: „Elérkezett a bűnhődés napja atyáink bűneiért, a gyötrellem és szenvedés napja, de egyben a diadal és a megváltás is. A döntés pillanata közeledik. Varsó dradaimosan fog kikerülni belőle. A becsület parancsa, hogy itt maradjunk.”

A menekültekről a polgári központi bizottság gondoskodott. A támogatásra szorulókat egyre szaporítják azok a kereskedők és gyárosok, kik a revízió folytán elvesztették áruikat, üzemeszközeiket és tőkéjüket, a nélkül, hogy az állam csak egy kopekával is kárpótolta volna őket.

Az értelmi osztályhoz tartozók közül vagy huszezen lettek koldusokká s híján vannak élelemnek és ruhának. A háziurak között kétségbeejtő viszonyok uralkodnak, mert legtöbb lakójuk adós maradt az idén a házbérrel. A divatárusoknak nem voltak rendeléseik, munkásaik számát redukálták. Számos nagy cég csődöt mondott, így a Krazincký gróf, Strehorovic és társa kereskedelmi társaság. Valamennyi bankból visszavették tőkéjüket a betevők. Csupán egy új iparág virágzott: a lélekző-készülékek és fojtó gáz ellenővő maszkok gyártása. Az üzleteket hét órakor csukták, de a kávéházak zsutolva vannak. A legutóbbi napokban XVI. Lajos stílu, kényelmes, új cukrászda nyit meg a Cystan-utcában.

Az utóbbi hetekben rettentő hőség uralkodott. A vízvezeték rosszul működik. A tikkasztó hőségben naphosszat áradó és különböző fegyvermekhez tartozó csapattestek valóságos portfellegbe vannak burkolva. Hemzsegnak a sebesült-transzportok és közül a Vörös Kereszt kosztümjébe öltözött félvilági hölgyek. A fertőző betegségek tobzódnak. Félelem és pánik uralkodik, egyetlen óriási káosz, tolvajlással, rablással és gyilkossággal tiszerezve.

Az apacsoknak, kiknek itt pajsze a neve, bő aratása volt. Az Ochrana serényen dolgozott. Az éjszakai betörések egymást követték. Majdnem minden színházban játszottak, állandóan nagy közönségük volt s mialatt a közönség Bataille Nászinduló-ját, a Miss Heliet című bohózatot vagy Sacha Guitry Berg-op-Zoom bevételeit élvezte, az alatt Varsó erődítményéhez egyre közelebb és közelebb dörögtek az

ágyuk és Varsó körül az égő falvaktól pirosított az égája.

Egy másik jelentés, mely a varsói állapotokról számol be, a sajtóhadiszállás ugyan üresnek mondja, de egyébként megegyezik a fentebbi leirással és kiegészíti azt a következő részletekkel: Az általános pánikot még növelte azoknak a néptribunoknak menekülése és szökése, kik máskor minden alkalommal a mély meggyőződés baritonján szokták hangoztatni, hogy minden egyes lengyelnek kötelessége félelem nélkül kitartani és megmaradni a maga helyén. Mindenekelőtt az ugynevezett ó-lengyel csoport vezetői oldottak kerek. Ugy látszik, belátták, hogy a lengyel autonómiairól szóló orosz ígéreteknek immár csak történelmi és irattári értéke van.

Dmowszky Román, a nagy-lengyel vezér egyelőre Kiebben ütötte fel a sátorfáját. A lengyel sajtóorgánumok nagyon redukált alakban jelennek meg. A létszükséglet akkora volt, hogy a legtöbb szálloda és magánlakás ajtókilincseit leszedték már. Az oroszok togadkozása, hogy az erődöket végsőkig védeni fogják, egyáltalán nem talált hitelt. A nagy Visztula-híd közelében lakó polgárokat felszólították, hogy költözzenek máshova. Ebből arra következtettek, hogy a milliós költséggel épült gyönyörű hidat az oroszok fel akarják robbantani.

Shrapnellgyújtó kupak a szájpádlásban.

(Ritka harotéri sebesülés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 5

Feltűnő és párját ritkító harotéri sebesüléssel ir a „Gyógyászat” című orvostudományi szaklap legújabb számában Hajdu Béla dr., a kassai megfigyelő kórház orvosa.

P. Ferenc, az 55. gyalogezred ővezetője 1915. május 12-én felvétetett a kassai kórházba május 10-én kapott sebével. A sebesült vitéz elmondotta, hogy a rajvonalban fekvő shrapnell robbant felette, amely a balszemét érte.

Az orvosi látélet szerint P. Ferenc sebé a bal szemüreg „öt koronás nagyságu, egyenetlen szélű, genyess, mélybehatoló, a bulbust és a sinus front, sironcsoló lövésű sérülés, a mely irányára úgy néz ki, mintha az agyállományba hatolna. A dura kétkoronányi területen szabadon van, szennyesen elszineződött, élénken pulzál. Az egész sebfelület erősen genyeds a beteg fájlalja száját. A szájpádon a fogor mellett két centiméternyi repedés látható.

Hajdu dr. a sebesültnek hidrogén-super-oxiddal való kezelése közben azt vette észre, hogy a hidrogén a szájon ürül ki s a száj igen büzös. A szájüreg vizsgálatánál kiténik, hogy a két nap előtti repedés helyén a kemény szájpádon egy fél centiméternyi széles nyílás látható. Másnap a kemény szájpádláson lévő rés nagyobb lett, a szájir felé és a hátsó

szájpádon egy fémszínű idegen test éles szélét lehetett látni, amit az orvosok ellapult golyónak tartottak. Két nap múltán a kemény szájpádon lévő rés jóval nagyobb lett és az ellapult golyónak vélt idegen test jobban volt látható. A belül üreges és könnyen mosgatható lövedék eltávolítása P. Ferenc orvosának alapos meglepetést szerezett. Egy teljes shrapnell gyújtó-kupak volt.

Hajdu dr. szakvéleménye szerint az eset így történt: „A shrapnellgyújtó különválva a homlokából felett, a hegyes (külső) részével a koponyába hatolt és az egész orbitát szétrombolva behatolt a sinus maxillarisba és a Highmore-üregbe fektült. Nehézségi erejénél fogva sülyedt a lövedék a szájüregig, ahol napról-napra nagyobb ürt furt magának a szájpádon.”

A súlyosan sérült ővezető borzalmas és ritka sebéből már lábadozik.

Királyi hazugságok.

(Az angol uralkodó és Poincaré táviratváltása. — Olasz szemrehányás Angliának.)

Távirati tudósítás.

Páris—Milano, augusztus 5.

Nem beszél az angol király győzelemről.

Páris. A Havas ügynökség jelenti: Poincaré elnök a következő táviratot kapta az angol királytól:

— Annak a napnak évfordulóján, a mikor országom kénytelen volt fegyvert ragadni egy hatalom ellen, a mely konferencia helyett a háborút választotta, a mely a legsúlyosabban megsértette azt a szerződést, a melyet aláírt, szilárd bizalmamat fejezem ki ön előtt, hogy váltetett fáradozásaink sikerre fognak vezetni. Biztosítom önt fáradhatatlan közreműködéséről, a magam és országom elhatározásáról, hogy a háborút vitéz hadseregeinkkel tovább folytatjuk mindaddig, míg megelégedésünkre befejezhetjük, a békét biztosíthatjuk.

Poincaré a következőképp válaszolt:

— Köszönöm Felsőgednek biztató szavait. Franciaország is azzal a határozottsággal és bizalommal kezdi a második háborus eszlenődöt, mint Anglia. El van tőkélve, hogy addig nem teszi le a fegyvert, míg a győzelem nem koronázza.

Angol torpedónaszádok egymás ellen.

Athén. Thazos szigeténél egy angol torpedónaszád elrejtőzött, hogy német buvárhajóra leselkedjék. Éjjel egy másik torpedónaszád közeledett. Az első teljes erővel nekifutott. A nassád előrése teljesen szétzúzódott. Mudrosba vontatták.

Anglia csak pénzt ad szövetségeseknek.

Lugano. A Secolo „Mit tesz Anglia?” címmel felsorolja azokat a szemrehányásokat, amelyeket Olaszországban tesznek Anglia tétlenségéért. Igazolással felhozta, hogy Anglia pénzzel segíti szövetségeseit.

Száznyolcvanezer fő az olaszok vesztesége.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Egyes milánói lapok beismérik, hogy Campioni és Nasi brigádrosok elesetek. Az eddigi összes veszteségeiket száznyolcvanezer főre teszik.

Kávéházi Conrád.

I. jelenet. Idő: 1914. augusztus 5. Hely: minden aradi kávéház.

Dr. Passy Miska egy csoport közepén állva beszél, beszél, beszél:

— Tegnap megüzenték a háborút nekünk az oroszok és pár nap múlva meg fogják üzeni az angolok is. Ha ez megtörténik, akkor alapos számításaim szerint a helyzet a következő módon fog kialakulni: Az orosz sereg centruma betör Galiciába, jobb szárnya Porosz-Szilázia ellen, balszárnya pedig Bukovina ellen vonul. Az egyesült angol-francia tengeri haderő a Balkánon keresztül fog bennünket veszélyeztetni. Kétségtelen, hogy az angol-francia flotta Szaloniki felé gravitál és jelentékeny számú katonacsapatot fog partraszállítani Szalonikiban. Önök azt mondják, hogy Konstantin görög király, a ki sógora Vilmos császárnak, nem fogja ezt megengedni. A mire én bátor vagyok kijelenteni, hogy sógorság-komaság ma már csak a gáji kapitányság területén számít, de a külpolitikában nem. Ezt én mondom önöknek, én, a kit a szüleim a diplomáciai pályára szántak. De gyereünk tovább. A francia-angol haderő egy része Görögországon, Bulgárián, Románián át hátba fog támadni bennünket. Közben az oroszok előrehaladnak Galiciában. A mi első védelmi vonalunk: Krako—Jaroszlau—Tarnopol—Csernovic. Ezt három napig fogjuk tartani. A második védelmi vonalunk Przemyslre fog támaszkodni és lenyulik a magyar Kárpátokig. Számításom szerint ezt a vonalat tizenkét napig fogjuk tartani. A harmadik frontunkat az egész Kárpátok fogják képezni és ha ezt mintegy négy héten belül elfoglalják a cár seregei, akkor jön a legutolsó vonalunk: a nagy magyar alföld, belekombinálva a Dunát és a Tiszát. Ezalatt természetesen alutól is szépen dolgozik majd az ellenség és néhány hét alatt Temesvár, Szeged, Arad körül fogunk találkozni Péter királlyal. Mindent összevéve uraim, a háboru, a tényleges háboru, maga a vérontás alig három hónapig fog tartani, aztán pedig a béketárgyalások következnek, a melyek körülbelül a jövő év augusztusáig tartanak. 1915. augusztusban meglesz a béke és leider mibőlünk egy törpe kis állam válik. Azt tanácslom tehát uraim, hogy a ki teheti szerezzen egy kis aranypénzt és meneküljön el Aradról. Menjen ki Tírolba a hegyek közé, ott nem talál rá az ellenség. Én már indulok is.

II. jelenet. Idő: 1915. augusztus 5. Hely: az aradi kávéház.

Dr. Passy Miska lihegve rohan be és a márványasztal tetején ordítja:

— A mit egy évvel ezelőtt ezen a helyen megjósoltam, pontosan bekövetkezett. Uraim, vegyék le a kalapot. Varsó ma reggel elesett. Gratuláljak nekem, a ki ezt önöknek egy évvel ezelőtt megjósoltam. Éljen a legyőzhetetlen Magyarország!

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

(Táviróda, cenzurálva.)

Budapestről jelentik: A Bud. Tud. jelenti: A kormány nem ad drágasági pótlékot az állami tisztviselőknek, hanem családi pótlékot ad azoknak, akiknek háromnál több gyermekük van. Akiket eddig gyermekek számára való tekintet nélkül hatszáz, illetve háromszáz korona családi pótlék illetett meg, minden három fői gyermek után kétszáz, illetve száz korona családi pótlékban részesíti, július elsejétől visszamenőleg. Ezenkívül rendkívüli segélyezésekre, a kormány minden tárcánál nagyobb összeget engedélyezett.

Budapest. Hazai Samu báró honvédelmi miniszter rendeletet bocsájtott ki, a mely szerint a 43 és 50 év közötti volt tisztek és tisztjelöltek visszanyerik rangfokozatukat. Négyhetes tiszti tanfolyamot állít fel a

minisztérium, melyben a felvételre és népfelkelő tisztó egyidejű kinevezésre és időelőtti behívásra vonatkozó kérvényt október 5-ig kell beadni. A pályázók behívása az általános bevonulás előtt négy héttel fog megtörténni.

London. A Reuter-ügynökség jelentette: Balfour egy gyűlésen kijelentette, hogy Anglia nem katonai nemzet, mégis százhatvanezer főből álló expedíciós hadsereget állított ki és veszteségei nagyobbak, mint amekkora eredetileg hadserege volt. Többet tett, mint amennyit vártak tőle.

H I R E K.

Varsó elfoglalását megünnepli Arad.

(Az első hír diadaluokról. — A polgármester felhívása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 5.

Varsó diadalmas elfoglalásáról az aradi közönségnek az első biztos hírt az Aradi Közlöny rendkívüli kiadása hozta meg. Dél-élelt 11 órakor futottak szét az utcákon az Aradi Közlöny friss nyomású lapjaival, amelyek néhány rövid sorban jelentették:

Varsó elesett.

A főhadiszállásról jelentik: Német csapatok ma bevonultak Varsóba.

Kora délelőtt kaptuk az első hírt a lengyel főváros birtokunkba kerüléséről. A magán-értesítést a főispáni hivatal a miniszterelnökségtől kapott telefonhíradással erősítette meg. Félórával rendkívüli kiadásunk megjelenése után zászlók díszébe öltöztek Arad háza. Déli harangszóra már szívesen, háromszínű magyar, fekete-sárga osztrák, fekete-fehér-piros német, sőt itt-ott fehér félholddal és csillaggal ékes piros török lobogók áradata integetett bele az esős hangulatba. A lelkesedés őszinte hűvvel nyilatkozott meg ebben a hirtelen zászlódíszbe borulásban.

Pénteken kivilájitással és ünnepi felvonulással ad kifejezést Arad közönsége diadalmas északi harcaink betetőzésének. A katonaság lampionos felvonulást tervez, Varjassy Lajos polgármester pedig a következő felhívással fordul a város közönségéhez:

Lelkesedéssel és büszkeséggel hozom tudomástokra az örvendetes hírt. Lengyelország fővárosa Varsó a továbbá Iwagorod elesett.

Ez a néhány szó minden ékesszólásnál szebben hirdeti dicső hadseregünk és hatalmas szövetségünk erkölcsi és fizikai fölényét, az óriási számbeli túlerő felett. Ezakon diadalmas hódítás közben haladnak előre győztes csapatunk, délen emberfeletti erővel szorítják vissza egykori álnok, hűtlen szövetségünket.

Polgártársak! A háboru befejezésétől még talán messze állunk, de a kivívott sikerek után nem kételkedünk többé a végső győzelemben. Varsó és Iwagorod eleste ismét közelebb hozott egy olyan béke megkötéséhez, amely Magyarország nyugodt fejlődését és gazdasági felvirágoztatását biztosítani fogja.

Lobogózzatok fel és vilájitások ki a hálkaltok a nagy világitóelméleti esemény örömeire.

A radnai zárda új főnököt kap.

(Pater Prieszttert máriagyüdi házfőnöké neveztek ki.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Máriaradna, augusztus 5.

Prieszter Agoston, a radnai Szent Ferenc-rendi zárda kiváló főnöke legutóbbi 12 évi működése után távozik a radnai zárda éléről, honnan a július 28-án Gyöngyösön tartott tartomány-gyűlésen hozott határozat értelmében hasonló minőségben Mária-Gyüdre helyezték át. Prieszter Agoston páter mint szerzetes 20 évnél hosszabb időt töltött Radnán. Egyénisége szinte összehozott a sarándokok által fölkeresett helyvel. Fáradtságot nem ismerve tevékenykedett a radnai zárda felvirágztatásán. Nem kimélve erőt, időt, mindent megtett, hogy annak fényét emelje.

Tizenkét éves házfőnöksége alatt szeszereket fordított a templom és a zárda-épület renoválására. A templom kifestése, új herangok beszerzése, új orgona felállítás, a torony kiépítése, új kálvária-képek, új lépcsőzet, új padok, új tálzat, a zárda folyosóinak kikövezése, beüvegezése, legutóbb a két mellékoltár Jézus és Mária szent szíve új festményei, mind az ő tevékenységének az eredményei. Fáradhatatlan volt a gyűjtésben, utólrhetetlen takarékos gazdálkodásban.

Amihez fogott, minden sikerült, vasszorgalommal és kitartással azon volt, hogy amihez hozzá fogott, azt be is végezze. Mint szerzetes, igazi mintaképe volt a puritánságnak, a tisztaságnak, becsületnek. Önteljes színté barmulatos volt. A legnagyobb betegség sem tartotta vissza kötelessége teljesítésétől. Megesett, hogy mise közben tüdővérzése kiújult, de ő a szeriartást a legnagyobb megérletés mellett bevégezte s utána összerogyva vitték cellájába.

Hívei s a sarándokok rajongásig szerették, valamennyi lájdalmas szívet gondolt a távozásra, ami rövidesen bekövetkezik. Prieszter páter, — mint azt az Aradi Közlöny meg is írta — tragikus véget ért Ferenc Ferdinánd trónörökös radnai tartózkodásáról és a kolostor eseményeiről érdekes feljegyzéseket tett. Utóda P. Jászay Benvenut, még fiatal szerzetes, ki a napokban megérkezik Radnára, hogy mint a kegyhely új főnöke annak vezetését átvegye.

— Örömnünap egy hadikórházban Varsó eleste alkalmából. Varsó elestének öröme kedves, intim ünnepélyt tartottak ma délután a Laczay Endréné vezetése alatt álló városligeti hadikórház betegei. Az ünnepély hat órakor kezdődött. Akorra a kórház hatalmas terraszán a betegek nagy kört alkottak, melynek közepén a szereplők állottak fel. A közönség körében ott voltak: özv. Hauser Károlyné ezredesné, Kovacsics Vöröskeresztes megbizott, Köpf és Vujits századosok, kórházparancsnokok és még igen sokan. A műsor első száma a Hymnus volt, melyet, a kórház betegei énekeltek. Ezután Luska Emil kórházi ápoló egy alkalmi költeményt szavalt el, majd Laczay Péterke, a kórház vezetőnőjének kisfia adott elő egy költeményt. Utána Szabó Imre egy magyar ábrándot adott elő hezedün. Ezután Földes Mihály önkéntes két verset szavalt el, ezt tárogató szóló követte, melyet Khon Ignác adott elő. A műsor utolsó száma magyar dalok voltak, melyeket a katonák énekeltek. A műsor után Laczay Endréné pompás uzsonnával lepté meg a kórház ápolóit és a vendégeket.

— A kereskedelmi miniszter az aprópénzhiány orvoslásáról. Néhány héttel ezelőtt az aradi kereskedelmi és iparkamara felírt a kereskedelmi miniszterhez az Aradon és környékén észlelhető aprópénzhiány orvoslása végett. A miniszter ez figyelmen kívül hagyta a következő leiratot küldte a kamarához: „Értesitem a kamarát, hogy a váltópénzérték szaporítása iránt a kormócbányai pénzverde teljesítő képességének teljes kihasználásával a lehető intézkedések már a háboru kitörésével kapcsolatban megtörténtek. A magyar királyi pénzügyminiszter uralmában arra a meggyőződésre jutottam, hogy a váltópénzérték hiányát sem új érme veretése, sem pedig az időközben kellő mennyiségben forgalomba hozott 2 koronás bankjegyek által megszüntetni nem lehet, mert az érezhető hiány kurtorrasa voltaképpen onnan ered, hogy az ország lakosságának nagy része részben tudatlanságból, részben pedig egyes lelkiismeretlen egyének által a bankjegyek elterjedéséről terjesztett és minden alapot nélkülöző híresztelések után indulva, a váltópénzértéket elrejtik és azokat ily módon a forgalomból kivonják. Szükségesnek mutatkozott ennél fogva, hogy az arra bivatott tényezők, így elsősorban a kereskedelmi és iparkamarák felhívják a közönség figyelmét, hogy a bankjegyek a koronáérték pénzértékével és ennél fogva a váltópénzértékekkel is teljesen egyenlő értékűek, azok értékesítéséről terjesztett híresztelések minden alapot nélkülöznek, továbbá, hogy a váltópénzérték elrejtése, felhalmozása és ezáltal azoknak a forgalomból való elvonása a hazai közgazdaság, a pénz és értéktorgalom, nemkülönben a hazai kereskedelem megbénítását okozó hazafiatlan cselekedet, mely a legszigorúbb megrovást és megtorlást érdemi meg és hogy az elrejtve tartott pénzérték forgalomba hozatala a jelen körülmények között hatalmas kötelesség és elsősorban a nagyközönség összes rétegeinek érdekében áll. Felhívom tehát a kamarát, hogy a kereskedelmi és ipari érdekeltégeknek, de általában a nagyközönségnek a lehető legszélesebb körre kiterjedő kellő tájékoztatása ugyan a jelezett hazafiatlan kötelességnek mielőbb megteendő sziveskedjék.”

— A 43-50 éves B. osztályú népfelkelők karpaszománya. A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg közölte az aradi kereskedelmi és iparkamarával, hogy a megteendő iskola képzettséggel nem bíró kereskedők, gyárosok, iparosok kivételével szintén megkezdhetik a karpaszományt. A folyamódokat a következő tanulmányokról tájékoztatja a kamara: A kérvény a kereskedelmi miniszterhez emelkedendő, de a kamarához küldendő be, felzárkózva iskolai és egyéb bizonyítványokkal, a kérvényhez a kamara tájékoztatására csatolja be folyamódok kimerítő életleírását is, mely főként arra terjedjen ki, hogy folyamódok minő szerepet töltenek be közgazdasági téren. A kérvényeket a kamara véleményező javaslattal terjeszti fel a miniszterhez. A folyamódvány és mellékletei bélyegmentesek.

— Tizenhat millió rubel értékű gyár elpusztítása Varsóban. Bécsből jelentik: A Dielle és Dietrich-féle nagy fonó- és szövőipari telepeket, melyekben a háboru előtt németek s osztrákok vezetése alatt 9000 munkás dolgozott, az oroszok Varsó felé való visszavonulásuk során teljesen elpusztították. A pusztítás által okozott kár tizenhat millió rubel.

— Egy kanonok letartóztatása. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jeleni Brüsszelből: Vrancken kanonokot Mercier bíbornok titkárával a mechalmi kapunál egy embertömeg szétszórásánál, német örök elkenszegülés miatt letartóztatták. Vrancken egy hónapi fogházra ítélték, a fő kormányzó azonban kegyelmi uton engedte a büntetést. Minden egyéb, amit erről a tárgyról írunk, közhatalom.

— Izraelita istentisztelet. A templomi előjárás az ennel közbírré teszi, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig háromnegyed 7 órakor kezdődik.

— Mikor portómentes a harctéri levelezés. A nagyváradi posta és távirda igazgatóság a harctéri levelezésről érkező levelezési kérelmekre megfontolással hozza sürin érkező levelezési kérelmek megfontolása céljából és megfontolással értesíti az érdekelteket a következőképpen: hogy a működő hadseregtől s az ahhoz tartozó katonai és polgári egyenektől eredő tábori postai levelek és levelezőlapok csak az esetben portómentesek, vagyis azokért az itthon levőknek csak az esetben nem kell a postai szállítási díjat fizetni, ha azoknak a küldeményeknek valamely tábori postahivatal vagy hadiappostahivatal, valamely hadihajó bélyegzőjének lenyomata, avagy ilyen bélyegző lenyomatát hűjén „A hadrakelt seregétől” németül „Von der Armee im Felde” avagy „Hadi szolgálattól” portómentes bélyegző lenyomatát ralta van. A Dalmáciából és Bosznia-Hercegovinából eredő levelezőlapokon elegendő, ha a felvevő postahivatal bélyegzőjének lenyomata mellett valamely katonai parancsnok bélyegző lenyomata van alkalmazva. Ennek előtte azok, akiknek hozzátartozó családtagjait a működő hadseregnél vannak, írják meg hozzátartozójának, juttatják utána, hogy haza küldött leveleiken és levelezőlapjaikon a közölt bélyegző lenyomatok alkalmazva legyenek, mivel ily bélyegző lenyomatok hiányában a küldemények esak az előírás szerinti postadíjak beszedése mellett kézbesíthetők.

— A felcserélt látszóvevek. Berlinből jelentik: A franciák tudvalevően az Argonneokban küzdő gyarmati csapatokat azzal áltatták, hogy német földön, a Fekete-erdőben harcolnak. Most a párisi „Le Journal” egész komoly hangon hasonló „csele” véghezvitelét akarja a németek rovására írni.

Sokan — írja — nem tudják, hogy a német császár tisztjeinek olyan tábori látszóveveket küldött, melyeknek lencséjében Páris és Moszkva sztereoszkopos látképe van. Ily módon remélték, hogy a csapatokat feltűzől azzal, hogy a kívánt cél már olyan közel van, mint a látszó mutatja. A kísérlet azonban nem sikerült. A legutóbbi csapatelőadások következtében ugyanis sajnálatos tévedés történt. Ugyanis az Ebel-torony képével ellátott látszóveveket az orosz frontra küldött katonák kapták meg, a Kreml képével ellátottakat pedig az Yeer partijára rendelt katonáknak osztották ki.

Vatában, a Journal nagyon kevésre becsülhetetű olvasói értelmi képességeit, ha ilyen szemérmeskedett ostobaságokat mor nekik feltálatni.

— Férjgyilkos urinő. Bécsből írják: Rudolfsheimban a Reussapf-Gasse 26. szám alatt lakott Vankó Richárd 35 éves konyvvezető a feleségével és unokahúgával. A férj mint őrmester szolgált az első Landwehr-gyalogezrednél és írókóban teljesített szolgálatot. Az asszony már régebben féltékenykedett férjére és a férj is többször gyanúval illette feleségét. Tegnap este Vankó azzal távozott hazulról, hogy csak késő éjszaka térhet vissza, mert egy szökvevényt kell keresseni. Az asszony gyanút fogott és unokahúgával a ház lopdézskodott a férjnek, akit egy korcsmában bejárásai körében meg is talál. Rövid civakodás után egy kávéházba ment az egész család, ahonnan azután őtől felé tartott a ház Vankóék. Hazatérve, az asszony székével illette férjét, aki viszont féltékenységgel gyanúsította meg és drasztikus intézkedéseket is használt. Mikor már az úgyvan lelkétek, verekedés támadt közöttük, miközben a férj kirohant a konyhába. Az asszony utána szaladt és egy konyhakéssel a férjre mellebe szurt. Mire az unokahúgát előhozta, Vankó halott volt. A gyilkos asszony ki akart ugrani az ablakon, de ebben megakadályozta unokahúgára. Vankóét rögtön letartóztatták.

— Főmérnök mint szabó? A Szabó Hírlap című budapesti szaklap legutóbbi számának szerkesztői üzenetét között találtuk a következő üzenetet:

„D. G. Kaposvár. A kérdéselt főmérnök a kereskedelmi miniszterium kötelekében van. Azért, hogy a szabósággal is foglalkozik, hivatali kötelességeit pontosan véghezvetheti. Mi, szabók igen kitűnő hivatalnoknak tartjuk, a miniszteriumban pedig valószínűleg mint jeles, szabóként szabót tisztollik. Az általa végzetett és nagyuri elegáns

szükmarkussággal fizetett munkát bizonyára csak hivatali irigységéből gáncsolják s utasítják gyakran vissza a hadügyminiszteriumok. Előkelő szaktársunk ügyével már tisztelettel foglalkoztunk, egyelőre azonban az ő aktáit is sok mással együtt a háboru befejeztéig kénytelenek vagyunk — jögre tenni. Addig ön is tegye oda a türelmét.”

— Régi levélbélyegeket és levelezéseket, különösen magyarokat 1871-74-es évekből és osztrákokat 1850-58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egész könyvtárakat jó áron vesz Kerpel Izsó könyvkereskedése. 193

— Az ismét megnyitott tábori postához való 35 dekás dobozok Kerpelnél. Viszonteladónak nagy árendédmény. 193

Jobb előadásokat kíván a színügyi bizottság.

(Konzorciumos szezon tesz őszre is. Az első hadiszezon kritikája.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 5.

Színügyi bizottsági ülés volt ma, amelyen a bizottság egyetlen tagja sem vett részt. Azaz, hogy ott voltak Varjassy Lajos polgármester, Lócs Rezső helyettes polgármester, Green Nándor főkapitány, Kovács Vince kultúratanácsnok és Jagessy Károly dr. tiszti főügyész. Csupa „hivatalból tag”. Vaion miérett hait ki minden érdeklődés annak a bizottságnak a tagjaiból, amelybe, hogy bejussanak, valamikor élet-halálharcot vívtak a városatyák. ezen gondolkozzanak a — szintársulat vezetői és tagjai.

A polgármester bemutatta a színházi konzorcium által beterjesztett névsort. Az Aradi Közlöny mai száma közölte az új tagok névsorát.

— Tekintettel a háborus viszonyokra — mondotta a polgármester a névsor felolvasása után — a társulat jobban is szervezhető volt. Ugy látom a névsortól, hogy szubrett primadonna nincs, noha eddig kettő is volt. Különben a névsort tudomásul vesszük.

Ezután bemutatta a társulat beadványát, amelyben kéri a színház átengedését és az évben nyújtott városi kedvezmények több megadását. Ismét konzorcionális alapon vezeték a szintársulatot, amely azt igéri, hogy minden törekvésük a közönség igényeinek kielégítése lesz. Elmondják, hogy az aradi társulat az egyedüli, amely megszakiás nélkül az egész esztendőben játszott és noha nehéz anyagi viszonyok közt éltek, nem fordultak máséhoz, csak a városhoz segítségért.

A kérelmet eliben teljesíthetőnek találta a bizottság, azonban Jagessy dr. főügyész és Kovács tanácsnok felszólalásai után úgy határozott, hogy csak az év végéig javasolja a közgyűlésnek a konzorcionális szerződés meghosszabbítását, a segély mérvének megállapítását viszont a tanácsra, illetve a közgyűlésre kell bízni, mert erre a színügyi bizottság nem illetékes.

— A városi segítyezés — mondotta Kovács tanácsnok — ebben az esztendőben körülbelül tízezer koronára rugott. Azt hiszem, csak a társulat tagjaitól függ, hogy ne szorulanak a város támogatására. Jó előadásokat kell produkálni és akkor nem lesznek olyan üres házak, mint az idén voltak. Az aradi művelt közönség igényeinek kielégítésére többet kell tenni, mint az évben történt és akkor pártolja a színészetet. A konzorcionális szerződés megkötésekor tekintettel kell lenni arra,

hogy olyan dolgokért, mint a ruhatár, könyvtár ne fizessenek a tagok a direktornak és akkor nekik nagyobb rész jut.

A társulat képviselőiben megjelent tagok kijelentették, hogy más társulatoknál sokkal kevesebbet kerestek, mint az aradiak és a könyvtárért, ruhatárért minimális díjakat fizettek. Különben Szendrey Mihály igazgató a költségeket a sajátjából fizette, a tagoktól egy fillért sem vont le ezek fejében.

A kulturálisnak kifogásolta, hogy a zenekar nem teljes és hogy szongora van az orszesterben. Igéretet kapott a bizottság, hogy jó előadások lesznek és a zenekar hiányát pótolják.

SPORT.

+ Elhalasztott kirándulás. Az Aradi Turista Egyesület augusztus hó 8-ára (vasárnap) tervezett kirándulása Menyhása-ürdőbe, a kedvezőtlen időjárás miatt egy héttel elhalasztott. A kirándulás 15-én, vasárnap lesz megtartva. Folytatólag jelentkezni lehet az egyesületi irodában (Kultur-palota, földszint; bejárás a marceparti díszlépcsőnél), továbbá Kerpel Izsó és Bloch H. cég könyv- és papírkereskedésében kitett íven.

NYÁRI SZINHÁZ.

Péntek, 1915. augusztus 6-án:

Itt először:

Vándorfecskék.

Operette 8 felvonásban.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre

NYILTEK.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. ércokoros gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. dr. Vannay Jánosné szül. Krispin Ilona a saját, megszületett gyermekei János, László, Erzsike és Ilonka nevében is mélyen szomorodott sivel tudatja a hén szeretett és felejthetetlen jó édes apa, a leggondosabb nagypapa, rokon és jóbarát

Krispin József,

Arad sz. kir. városi zenedei igazgatónek, folyó évi augusztus hó 5-én, reggelt 5¹/₂ órakor, munkás életének 82-ik évében, hosszas ezenedés és a haldoklók szent-ségének ahiatos felvétele után történt jobblétre szenderültét.

A meghaldogult kedves halott földi maradványai folyó hó 7-én délután 5 órakor fognak Deák Ferenc utca 28. számú gyászházban a róm. kat. anyaszentegyház szertartásai szerint beszemeltetni és a felső temetőben lévő ceglédi sírhelyen az örök nyugalomnak átadni.

Az engedélytől szentmise áldozat a buleognit lelki üdvéért augusztus hó 9-én délelőtt 9 órakor fog a főtisztelendő memoria-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Drága emléket mindig szeretettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1915. augusztus hó 5. 121

* Az osen rovat alatt közléseket nem vállalunk felelősséget.

PRO PATRIA.

Id. Amont János és neje szül. Kaupert Róza mint a mérhetetlen fájdalomtól megtört szülők a maguk, úgy az akhítottak, valamint a számos rokon, ismerős és jóbarátai nevében is tudatják, hogy egyetlen drága jó gyermekük, öreg napjainban remélt, egyedüli támaszuk, forrón szeretett fiuk, illetőleg unokafivér, keresztfit, rokon, jóbarát és bajtárs

Ifj. Amont János

szilágysomlyói magy. kir. adótaxt. záskós a es. és ktr. 23-ik gy. q.-ben.

a haza szent ügyének védelmében, a galliál fényes győzelmeknél folyó évi március hó 28-án nyolc lőtt sebítő vérezve, reményteljes életének 26-ik tavaszán hősi halált halt és Balneozán lett bajtársai által az anyaföldnek átadva.

Munkás életének virágjában, a haszaszeretett, hűség és közelekedéstudás lelkesítő példája hitva a haza védelmére a hol a Mindenható, ki a esaták sorsát irányítja s hinek akarata kifürkészhetetlen, szőlította őt trónjának számolyához.

Messze távozott tollunk a vigasztaló, a ki megvigasztalná a mi lelkünket.

Szeretett halottunk földi maradványait haza hozattuk és folyó hó 6-án délután 2 órakor fogjuk a felső temető halottas csarnokából a róm. kat. anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszemelés után Arad szab. kir. város által felajánlott díszsírhelyen örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélytől szentmise áldozat a magdic-sült lelkiüdvéért f. hó 9-én d. e. 10 órakor fog a főtiszt. Memoria-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Szeretők szülei, rokonai büszke fájdalommal viselik örök gyászukat. Emlékét lelkünk mélyén szeretettel fogjuk megőrizni.

Arad 1915. augusztus hó 4-én.

Kaupert István és neje szül. Kádár Erzsébet, özv. Szabó Istvánné szül. Kaupert Teréz, Heckmann Károlyné szül. Kaupert Julia, Amont József, özv. Szabó Jánosné szül. Horn Mária nagybácsik és nagynénik. Szabó István, Szabó János és neje Róza Ilona, Heckmann József és neje, Heckmann János, Heckmann István, Heckmann Margit, Kádár Annuska, Amont Katica, Amont Margit, Amont Ernő, Amont Irén, Amont László, unokatestvérei Reimüller Márton és neje, keresztszülők. 17

Varga Imre első temetésrendező intézete Arad. Andrassy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjel: 738.

Az Aradi Közlöny

a világháború eseményeiről mindenkor a legalaposabb és a legfrissebb tudósításokban számol be. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén is legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny-t

a közönység minden rétege olvassa, épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

Az Aradi Közlöny

mindenhová követti hű elcsasóját. A kiadóhatal nyaraló és bevonult előfizetőinek, előbbieknek a nyári tartózkodási helyre, utóbbiaknak a tábori postán pontosan utána küldi

az Aradi Közlöny-t.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:	Vidéken:
Egy óra 2 K — f.	Egy óra 2 K 40 f.
1/4 óra 6 K — f.	1/4 óra 7 K — f.

Tessék mutatványszámot kérni.

APOLLO

SZINHÁZ.

Augusztus hó 6-án, pénteken

Háborus aktualitások

Első eredeti felvétel a tiroli harcsterről és a felrobbantott lemergi pályaudvar.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

NE DOBJA EL

mult évi használt iskolakönyveit !!

1/4 **AR** ráfizetéssel becserélem az új tanóvbeli bármely osztályára.

Décsi Géza könyvkereskedő Arad, Forrai-u.

Legfinomabb

Petroleum

Str. 56 fillér.

Braun N. A.

festékraktárban Arad, Boros Beni-tér 7.

Lisztellátás!

Nagyon fontos!

Mindenkit érdekel!

Mindenkinek jogában és módjában áll családjának **egész évi szükségletét** minden áldozat és nagyobb pénzbefektetés nélkül (100 kgr.-ként csak 2 korona előleg adandó) biztosítani. Mindenki részére, ki nekem arra írásban megbízást ad, hajlandó vagyok a miniszteri rendeltében megállapított családtagonkénti és évenkénti 120 kgr. búzát megvenni, a szükséges pénzt

kamatmegterítés nélkül

előlegezni, a búzát malmomban megőrölni és megőrizni és az év folyamán szükséglete szerinti részletekben legjobb minőségben kiszolgáltatni.

Ilyen megbízásokat malmom részére elfogad:

NAGY FARKAS fűszerkereskedés Arad, Széchenyi-utca,

FEJÉR GYULA fűszerkereskedő Arad, Weitzer János-utca 1.,

LÁZAR GYULA fűszerkereskedő Arad, Andrásy-tér 18.,

mely cégeknél bővebb felvilágosítás is nyerhető.

Tisztelettel:

Adler Andor Sasmalom, Arad.

Naponta friss
tojás

kapható nagyban és kicsinyben

özv. Fischer Adolfné

tojásnagykereskedésében

Forray-utca 8. 2835

Telefon 989. szám.

Szőlő.

Teljesen érett muskotály csemege-szőlő kapható 5 kg kosaranként, bérmentve, 6 korona árban

2799

Palkó László

szőlőgazdaságában, Pankota.

496—1915. g. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a régi Marospart védművek alatti kőhányás pótlásának biztosítására f. évi augusztus hó 16-án d. e. 10 órakor a h. polgármester hivatalos helyiségében zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai kőhányatulajdonos, vagy partbiztosítása munkák teljesítésére jogosított iparos részt vehet. Azon ajánlattevők, kik Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi iparkamara bizonyítványával igazolni, melybe vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban egy koronás bélyeggel ellátva a fenti nap délelőtt 10 órájáig nyújtandó be.

Elkésztett, vagy szabálytalan ajánlatot nem vesszük figyelembe.

3. A kiírásra vonatkozó költségvetés, műszaki feltételek, valamint ajánlati űrlapok a mérnöki hivatalnál 2 koronáért a hivatalos órán belül megszerezhető.

4. Az ajánlatához 5 százalék bánompénznek a városi pénztárba való letételét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkát elnyerő vállalkozó a munkát a megbízatás kézhez vételétől számított 8 nap alatt tartozik megkezdeni s 60 munkanap alatt befejezni.

6. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon válasszunk.

7. Az ajánlattevők ajánlatukkal végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

8. Ha vállalkozó a szállítási feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tenné, jogunk van őt a vállalatától minden további

beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkákat kárára és veszélyére mással végzetetni.

9. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

10. A versenyárgyalás a fenti jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

11. Az ajánlatok felett Arad sz. kir. város tanácsa dönt.

12. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszünk, Arad, 1915. évi augusztus hó 2-án.

A gazdasági szék.

Burgonya

wagontételenként
és mazsánként kap-
ható

Kalmár Endre

Asztalos- és Chlorin-u. sarok.

Telefon 670.

2817

Moosorán Mihály

elsőrendű cipészete

Arad, Hunyadi-utca 3. sz.

Készít mindennemű urí, női és gyermek-cipőket, jutányos áron.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

2818

Kékkő

AUSZIGI

nagy mennyiségben

K 350-ért kapható

Färber Lajos

cégnél.

2418

Használt ólom megvételre kerestetik.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetéseket előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ELLÁTÁS.

Három uri leánykát elvállalok teljes ellátásra. Zongora használattal. Cím a kiadóhivatalban. 2792

OKTATÁS.

Szeptemberi vizálatokra pontosan előkészít, érettségizett jeles német, és latin írásművel. Megkereséseket „Érettségizett” jellegre, a kiadóhivatalba kér. 2751

ALKALMAZÁST NYER.

Cséplőre azonnali belépésre gépkezelő kerestetik. Igy gazdasága, Csizsár-szöllős (Arad m.) 2836

Egy mindenre orelédet keresek. Jelentkezni lehet Weitzer Janos-utca 10. sz. a., a házmeztárnél. 2808

Irodai teendőkhöz jártas nő, azonnali alkalmazást nyer Kugel Sándor cégnél, Brádon. 2809

ALKALMAZÁST KERES.

Mérlegképes könyvelő irodavezetői állást keres. Esetleg átmenetileg a háború társamára. Megkeresések „Elsőrangú erő” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2884

Megbízható leány szobaleánynak vagy gyermekek mellé ajánlkozok. Cím Illés-utca 78/a. sz. 2882

INGATLAN.

Györökön gyönyörű fekvésű kisebb szőlő, nagyon szép természettel, kőnával, ocsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2887

Bérbeadó 57 holdas kisbirtok, gazdasági épülettel. Tudakozódní özv. Boros Péterné, Borosjenő 57 sz. 2748

ÜZLETEK.

Jóforgalmu főhercegi, korlátlan italmérés és trafikkal, azonnali eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2883

Egy jóforgalmu 80 év óta fennálló vegyeskereskedés, korlátlan italméréssel engedéllyel egybekötve, minden üzleti és korszami felszereléssel együtt, egy nagyobb községben, más vállalat miatt azonnali eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2768

Andrássy-tér 8. számú házaan egy kisebb üzemhelyiség — különösen dohánytösdének alkalmas — azonnala kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceget 22. szám.

Andrássy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnala kiadó. Bővebbet a házmeztárnél.

LAKÁST KERESNEK.

Okl. mérnök esínessen butorozott különbejáratu utcai szobát keres. Ajánlatokat „Mérnök” jellege alatt a kiadóhivatalba továbbít. 2819

KIADÓ LAKÁS.

Egy négyszobás lakás a város legforgalmasabb helyén kiadó. Ertekezhetni Kell és Krausz cégnél. 2690

Kétszobás modern utcai lakás fürdőszobával, villanyvilágítással november 1-ére kiadó Péter-utca 11. számú házaan. 2797

Modern négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás tegyük utcai szobába lépcsőházból külön bejárattal villany, gázberendezéssel, Török I. u. 1/b. új házaan november 1-ére kiadó. 2647

4 szobás utcai lakás balkonnal, fürdőszobával, villany- és gázvilágítással Tökölly-tér 4. sz. alatt kiadó. 2785

Egy szoba és kamarából álló pincelakás kiadó Apponyi ut 1. szám alatt.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Papírszalvéta 1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

KÜLÖNFÉLE.

Ellenőrző pénztárakat és írógépeket jótállás mellett javít Schmotzer és Bodnár műszerészek. Perényi-utca 6. Telefon 838. Ugyanott elsőrendű üzemmellékek raktáron. 2707

Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József villanszerelési vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

ZSIR

prima, egészséges idoi.

Szalonna

napi árban kapható

Kalmár Endrénél Arad, Asztalos Sándor- és Chorin-utca sarok. 2800 670. Telefon szám 670.

8918--1915. pm.

Hirdetmény.

Felhívom az Aradváros telepítésén lakó mindazon volt katonákat, kik a katonaságtól mint rokkantok lettek elbocsájtva, s rokkantságuk mérve valamely foglalkozás üzését megengedi, hogy amennyiben megélhetésük biztosítása végett valamely kereset folytatására kénytelenek, s eddig még foglalkozást nem nyertek, összeírás, illetve keresetjuttatás céljából az aradvárosi rokkant felvételi hivatalban (Városháza polgármesteri hivatal) jelentkezzenek.

Arad, 1915. július 26.

Varjassy Lajos, polgármester.

Első aradi gépszurozó vállalat

Van szerencsém az igen tisztelt hölgyközönséget értesíteni, hogy legmodernebb

aszurozó gépet

szereztem be s így módomban áll a legizlésebb aszurozást igen jutányosan, gyorsan és pontosan elkészíteni. Szíves megrendeléseket kérek, kiváló tisztelettel 2795

Bornstein Márton

Lázár Vilmos-utca (Földes-palota).

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmasított zuhany mindig friss, hide levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss tisztó és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa aknacsész mellőztetik, mert ezek viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusának valóságos tenyésztőhelyévé változhat. 1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfocskendők. Patent borszivattyuk. Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Andrássy-tér 8. számú

házaan egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytösdének alkalmas — azonnala

Kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában József főherceget-ut 22.